

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Clitvmnvs fons Olinius, lib. 8. epist. 8. Descriptio CXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

paulum ab imo præacuta, dimensa ad altitudinem fluminis, intervallo pedum duorum inter se iungebat. Hæc cum machinationibus immissa in flumine defixerat, sistucisque adegerat, non sublicæ modo directa ad perpendicularum, sed prone, ac fastigiata, ut secundum naturam fluminis procumberent. His item contraria duo ad eundem modum iuncta; intervallo pedum quadragenum ab inferiore parte fluminis conuersa statuebat: hæc utraque bipedalibus trabibus immixtis, quantum eorum rignorum iunctura distabat, binis utrimque fibulis ab extrema parte distinebantur. Quibus disclusis, atque in contrariam partem reuinctis, tanta erat operis firmitudo, atque ea rerum natura, ut, quo maior vis aquæ se incitauisset, hoc arctius illigata tenerentur. Hæc directa materia iniecta contexebantur, ac longioribus, cratibusque consternebantur, ac nihil lecius sublicæ ad inferiorem partem fluminis obliquæ adigebantur, quæ, pro pariete subiecta, & cum omni opere coniuncta, vim fluminis exciperent: & alia item supra pontem mediocri spatio; ut si arborum trunci, siue naues, deijciendi operis causa, essent à barbaris missæ, his defensoribus earum rerum vis minueretur, neu ponti nocerent.

FONS.

Ex Apuleio in metam.

Descriptio CXVII.

Namque ibi saxum immensi magnitudine procerum, & inaccessa salebritate libricum, medijs de faucibus lapidis, fontes horridos euomebat: qui statim proni foraminis lacinijs editi, perque procliuæ delapsi, & angusti canalis exsecuto coniecti tramite, proximam conuallem latenter incidebant, dextera, lauaque coribus cauatæ perserpunt, & longa colla porrecti sæui Dracones, inconniua vigilæ luminibus addictis, & in perpetuam lucem populis excubantibus.

CLITVMNVS
fons

Plinius, lib. 8. epist. 8.

Descriptio CXVIII.

Vidistine aliquando Clitumnum fontem si nondum: (& puto nondum, alioqui narraffes mihi) vide quem: ego (ponit tarditatis) proximè vidi.

Modicus collis assurgit antiqua cupressu, numerosus, & opacus: hunc subter fons exit, & exprimitur pluribus venis, sed imparibus, eluctatusque facit gurgitem, qui lato gremio patefcit purus, ac vitreus, ut numerare lætas stirpes, & relucentes cakulos possis. Inde, non loci deuexitare, sed ipsa sui copia, & quasi pondere impellitur. Fons adhuc & iam amplissimum flumen, atque etiam nauium patiens, quas obuias quoque, & contratio nisu in aduersa tendentes transmittit, & perfert: adeo validus, ut illa, qua properat ipse, tanquam per planum solum, remis non adiuuetur.

Iucundum virumque per iocum, & ludum fluitantibus, ut flexerint cursum, laborem otio, otium labore variare, tipæ fraxino multa, multa populo vestiuntur; quas amnis perspicuus, velut measas viridi imagine muniuerat.

Rigor aquæ certauerit niuibus, nec color cedit, adiacet templi prisicum, & religiosum. Stat Clitumnus ipse amictus, indutusque prætexta: præsens numen, atque etiam facidicum indicant sortes. Sparsa sunt circa sacella complura, toridemque Dei simulachra, lœa cuique æneratio: suum nomen: quibusdam verò etiam fontes: nam præter illum, quasi parentem cæterorum, sunt minores capite discreti, sed flumini nascuntur, quod pōte transmittitur: is terminus sacri, profanisque in superiore parte navigare tantum, infra etiam nare concessum: Balineum Hispellates, quibus illum locum Diuus Augustus dono dedit, publicè præbent, & hospitium: nec desunt villa, quæ sequuntur fluminis amœnitatem margini insistent, in summa nihil erit, ex quo non capias voluptatem.

Nota in Clitumnum fontem.

Vide, quem ego proximè vidi.

Notæ suæ hypotyposeos τὴν φωνασίαν ἀρτυραὶ, quærem cæteroque absentem, legen: ium penè subijciat oculis.

Modicus collis, &c. Fontem arborum ramis opacatum significat: quod tantoperè *Ælianum*.

in suis huiusmodi praeclara de Ponte, καὶ ἴδι' ἡντι-
ἀντὶς ἡσυχία ἐκ τῆ παραπεφυκότων δένδρων,
ἐκ τῆν ἄριστων κλάδων τίχεται. Multa
circa fluvium umbra ex assitis arboribus & im-
pendentibus ramis oritur.

Fluctatus. Ehsari videtur fons, cum in or-
tu argenteos vortices glomerat: imbullantes vomit.
Amplissimum flumen. Clitumnus agri Fa-
lisci ceber fluvius, de quo Virgil. 2. Georg.

Hinc albi Clitumne greges, &c.

Eius enim aqua pota candidos faciunt boues,
ut memorat Plinius, l. 2. c. 103.

Illam qua properat. Qui declivi, inquit, flu-
mine nauigant, nulla remigatione indigent: qui
aduerso flumine obluantur alueo, illum a ger-
rimo contris, remisque superant, ita rapido cursu
ferunt incitatus.

Per iocum, ludumque fluitantibus: am-
nisi, ut ait Salustianus, animi causa nauigantibus.

Viridi imagine. Praeclara de hoc Statius in Ti-
burtino Manly Vopisc.

— Nemora alta citatis

Incubere vadis, fallax responsat imago

Fronibus, & longas eadem fugit umbra per
vadas.

Arbores igitur, velut merfas ita lucenti an-
ne, numerari significat, cum re ipsa umbra sensu
fallant.

Templum priscum. Clitumni opinor, plena
non modo superstitionibus urbes, sed & agri ipsi.
Vnde & Plinius in i. rariano dicit: iustrare sal-
tes, excutere cubilibus teras, superare immensa
montium iuga, & horrentibus scopulis gradum
inferre. Inter haec pia mente adire lucos, & occur-
sare numini: quia ubique etiam, inter has
solitudines sparsa fana, & simulachra.

Clitumnus amictus, ornatusque praetexta.
Fluviorum statua proripis stabant consecrata, &
virilis quae in specie. Talis Nilus, & Phasis apud
geminos Philostratos. Talis hic Clitumnus in
superpraetextatus ut Patricius: Non accipio de
area, aut lapide: praetexta, sed vera. Mox enim
antiquorum simulachra vestiebat. Quod ex
Tranquillo discere est, c. 22. in Caligula. Quin
& praegnantem mulielem molliorem partum sibi
pollicebantur, si idolorum vestibus essent ami-
cti. Hoc Tertullianus indicat. lib. de anima, c.
39. Omnes inquit, idolorum obsterica nascun-
tur, dum ipsi adhuc vteri infulis apud idola coeferis,
redimunt, gemina sua demontorum candidata
poscuntur.

Fatidicum indicant fontes. Tenuis foribus, &
fortilegijs eo tempore fuit Italia.

Hinc Praenestina, illinc Tirinthia. Hic & Fa-
liscia omnes Tiberis auihore Tranquillo discen-
tere conatus est, ne sic in annos principis inquirere-
rent. Sed Praenestinarum sortium maiestate ter-
ritus desistit c. 63.

Is terminus sacri profanique.

Clitumnus nemp. sacra pradia & agros à profa-
nis distinguit.

Hispellates. Agri (opinor) Falisciiicola.

Multa multorum inscripta. De tabulis vo-
tuis, luculentum habes Theodoretus testimoni-
um in oratione de martyribus, de qua alibi dixi.

FONS AESTIVOSVS.

Plin. epist. 30. lib. 4.

Descriptio CXIX.

ATuli tibi ex patria mea pro munusculo,
quaestionem altissima ista eruditione di-
gnam: fons oritur in monte, per saxa de-
currit, excipitur coenatiuncula manu facta:
ibi paulum retentus in larium lacum deci-
dit. Huius mira natura: ter in die stans aucti-
bus, ac diminutionibus crescit, & decrescitque:
cernitur id palam, & cum summa voluptate
deprehenditur iuxta recumbis, & veseris, at-
que etiam ex ipso fonte (nam est frigidissi-
mus) potas: interim ille certis, diuinitisque
motibus, vel subtrahitur, vel affurgit; annu-
lum, seu quid aliud ponis, in sicco alluitur,
sensim, ac nouissime operitur. Detegitur rur-
sus, paulatimque defertur: si diutius ob-
serues, utrunque iterum, ac tertio videas:
spiritusque aliquis occurtior, os fontis, &
fauces modo laxat, modo includit, prout in
latus occurrat, aut deceffit expulsius; quod in
ampullis, ceterisque generis eiusdem videmus
accidere: quibus non hians, nec statim pa-
tens exitus est. Nam illa quoque, quanquam
prona, & vergentia per quasdam obluantem
anima moras, crebris quasi singultibus sistunt
quod effundunt. An quae Oceano natura,
fonti quoque, quaque impellitur ratione, aut
resorbetur ille, hac modicus hic humor vi-
cibus alternis supprimitur, vel egeritur: an,
ut flumina, quae in mare deferuntur, adue-

Dddd

144